

2011. OKTÓBER 24. HÉTFŐ

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 42

ISZLAI ENDRE

A vezetők Jeremiástól kérnek tanácsot

^{42,1}A haderő vezérei, Jóhánán, Káréah fia, Jaazanjá, Hósajá fia és az egész nép apraja-nagyja odament ^{42,2}Jeremiás prófétához, és ezt mondta neki: Jusson eléd könyörgésünk, és imádkozz Istenedhez, az Úrhoz értünk és ezért az egész maradékért! Hiszen saját szemeddel láthatod, milyen kevesen maradtunk meg, pedig sokan voltunk. ^{42,3}Mondja meg nekünk Istened, az Úr, hogy milyen úton kell járnunk, és mit kell tennünk. ^{42,4}Jeremiás próféta pedig ezt mondta nekik: Hallottam. Imádkozni fogok Istenetekhez, az Úrhoz, kívánságotok szerint. Azután mindazt megmondom nektek, amit válaszol az Úr, semmit sem hallgatok el előttetek. ^{42,5}Ők pedig ezt mondták Jeremiásnak: Az Úr legyen ellenünk hű és igaz tanú, hogy mindent úgy teszünk, ahogyan üzeni általad Istened, az Úr! ^{42,6}Akár jó, akár rossz, hallgatni fogunk Istenünknek, az Úrnak a szavára, akihez küldünk téged. Bizony, hallgatunk Istenünknek, az Úrnak a szavára, hogy jó dolgunk legyen! ^{42,7}Tíz nap múlva szólt az Úr igéje Jeremiáshoz. ^{42,8}Akkor hívatta Jóhánánt, Káréah fiát és a haderő valamennyi vezérét, akik vele voltak meg az egész nép apraját-nagyját. ^{42,9}Ezt mondta nekik: Így szól az Úr, Izráel Istene, akihez küldtetek engem, hogy terjesszem eléje könyörgéseteket: ^{42,10}Ha itt maradtok ebben az országban, akkor építelek és nem rombollok le, elültetek és nem gyomlállak ki benneteket, mert megbántam, hogy veszedelmet zúdítottam rátok. ^{42,11}Ne féljetek Babilónia királyától, akitől most féltek! Ne féljetek tőle - így szól az Úr -, mert veletek vagyok, megszabadítalak és megmentelek benneteket a kezéből! ^{42,12}Irgalmasan bánok veletek, és ő is irgalmas lesz hozzátok, és visszaenged benneteket földetekre. ^{42,13}De ha az a szándékotok, hogy nem maradtok ebben az országban, és nem hallgattok Isteneteknek, az Úrnak a szavára, ^{42,14}hanem ezt mondjátok: Egyiptomba akarunk menni, ahol nem látunk harcot, és nem hallunk kürtszót, ahol van kenyér, nem éhezünk, ezért ott akarunk lakni! - ^{42,15}akkor halljátok meg az Úr igéjét, Júda maradéka! Ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene: Ha ti Egyiptomba szándékoztok menni, és odamentek, hogy ott lakjatok mint jövevények, ^{42,16}akkor utolér benneteket Egyiptomban a fegyver, amelytől féltek, és nyomon követ Egyiptomba az éhínség is, ami miatt aggódtok, és ott haltok meg. ^{42,17}Mert minden ember, aki Egyiptomba szándékozik menni, hogy ott lakjék mint jövevény, fegyver, éhínség és dögvész miatt fog meghalni. Senki sem tud közülük elfutni vagy elmenekülni a veszedelem elől, amelyet én hozok rájuk. ^{42,18}Bizony, ezt mondja a Seregek Ura, Izráel Istene: ahogyan kiáradt lángoló haragom Jeruzsálem lakóira, úgy árad ki rátok haragom, ha Egyiptomba mentek. Átok, rémület, szidalom és gyalázat ér utol, és nem látjátok meg többé ezt a helyet. ^{42,19}Így szól hozzátok az Úr, Júda maradéka: Ne menjetek Egyiptomba! Jól értsétek meg, hogy mire figyelmeztetek ma benneteket! ^{42,20}Becsaptátok magatokat, amikor engem Istenetekhez, az Úrhoz küldtetek, és azt mondtátok: Imádkozz értünk Istenünkhöz, az Úrhoz, és mondd meg nekünk mindazt, amit Istenünk, az Úr üzen, mi pedig megtesszük. ^{42,21}Meg is mondtam ma nektek, de nem hallgattatok Isteneteknek, az Úrnak szavára semmiben, amit üzent nektek. ^{42,22}Ezért tudjátok meg, hogy fegyver, éhínség és dögvész miatt haltok meg azon a helyen, ahová menni akartok, hogy ott lakjatok mint jövevények.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jeremiás életének legnehezebb és legtöbb próbatételt hozó időszakában vagyunk. A prófétát az Úrhoz és a néphez való rendíthetetlen hűséggel Micpában a nép legszegényebbjei és Gedaljá

kormányzó mellett találjuk. Júda, kifosztása és babiloni provinciává válása után rövid időre viszonylagos nyugalmat élvezett, a nemzeti fanatizmus azonban nem nyughatott: a trónkövetelő Jismáél, akit Baális, Ammón királya támogatott a háttérből, meggyilkolta Gedalját. A trónkövetelés ugyan kudarcba fulladt, Gedalja hívei, élükön Jóhánán ben Káréachhal üldözőbe vették Jismáélt, aki magával hurcolta a nép előljáróit, köztük Jeremiást is.¹ Jóhánánnak ugyan sikerült megmenteni az elhurcoltakat, de tisztában voltak azzal, hogy a birodalom helytartójának meggyilkolása pusztító és kíméletlen megtorlást von majd maga után. Rémületükben tömegesen Egyiptomba menekültek – de elindulás előtt, mintegy biztosítékként kikérték Jeremiás véleményét is. A próféta türelmes várakozás után közvetíti az Úr határozott üzenetét: nem szabad megfutamodni, vállalni kell az ítélettel járó szenvedést és reménykedni az Úr szabadításában.²

A fejezet a szabad akarat kérdését érinti: Jeremiás Júda számára felmutatja az Istennek való engedelmség lehetőségét, illetve az engedetlenség várható következményét. A népnek szabadsága van dönteni arról, hogy otthon marad és bízik az Úr szabadító kegyelmében, vagy Egyiptomba menekül a babiloniak haragja elől, és ezzel az Úr büntetését vonja magára. Szabadsága nem teljes, hiszen a teremtményi léthez hozzátartozik a korlátozottság is. Szabad akarata arra van – ma is az embernek -, hogy Isten mellett maradva szabadságban éljen.³

¹ Kecskeméti Lipót: Jeremiás I. A próféta könyve és egyénisége. Budapest, é.n. 9.

² Kidner, Derek: Jeremiás könyve. Budapest, 1997. 15–16.

³ Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993. 59.

Mit kell tennünk?

Örökérvényű kérdés, különösen is a nehéz, a Júda reménytelen helyzetéhez hasonló időkben: Mi lesz most? Mit kell most cselekedni? Jeremiás kortársaiban teljes tanácstalanság volt, ezért kérték, nem is annyira a próféta személyes véleményét, mint inkább Isten akaratát: „Mondja meg nekünk Istened az Úr, hogy milyen úton kell járnunk, és mit kell tennünk?” (3.v.)

1. Jeremiás várakozása. A próféta 10 napot várt, hogy megbizonyosodjék arról, hogy tényleg az Úr szól hozzá, és nem saját vágyai születték a választ. Nem siet, nem kapkod, hiszen az igazi próféta nem megrendelésre kapja Isten ígését. Vár, és csendben van az Úr előtt. Jó megvizsgálni, hogy mi vajon az Úr előtt, csendben várakozunk a válaszra, vagy úgy viselkedünk, mint a Júdaiak?

2. Júda várakozása. A válaszra a népnek is várnia kellett. Ők azonban a várakozás feszültségében a hit, és Isten akarata helyett, saját terveiket szövögetik, az egyiptomi élet lehetőségeit fontolgatják. „Egyiptomba akarunk menni, ahol nem látunk harcot és nem hallunk kürtszót, ahol van kenyér, nem éhezünk, ezért ott akarunk lakni!” (14.v.) Türelmetlenségében az ember saját gondolatait és elképzeléseit fontolgatja.

A válasz

Az Úr válasza oly világos és egyértelmű, mégis megdöbbenést kelt: „Ne féljetek Babilónia királyától, akitől most féltek! Ne féljetek – így szól az Úr - mert veletek vagyok, megszabadítalak, és megmentelek benneteket a kezéből! [...] Ha ti Egyiptomba szándékoztok menni, és odamentek, hogy ott lakjatok, mint jövevények, akkor utolér benneteket Egyiptomban a fegyver, amelytől féltek, és nyomon követ Egyiptomban az éhínség is, ami miatt aggódtok, és ott haltok meg.” (11. 15b–16.v.)

A nép és vezetői nem erre a válaszra vártak. Nem abban gondolkodtak, hogy továbbra is egy kifosztott, lerombolt és veszélyekkel teli országban maradnak. Ez képtelenség! Ez az Isten válasza?

Az Úr válasza azonban félreérthetetlenül az, hogy vállalni kell azt, hogy a babiloniak által megszállt, szegény országban maradnak. Hiszen ezt a földet adta Isten a népnek, és az az akarata, hogy ezen a földön lakjanak választottjai. Ehhez azonban bátorság, de legfőképpen hit kell. Olyan hit, amely a körülményektől függetlenül bízik Isten ígéréiben. Isten válasza nem a nép által várt válasz. A népnek később a maga keserű tapasztalata által kell megértenie, hogy Isten útjai sokszor érthetetlenek, de nem értelmetlenek.

Csak kérdezel vagy engedelmeskedsz is?

Az Ige önvizsgálatra int: csak kérdezed Istent, vagy engedelmeskedsz is neki? A legtöbbször előbb a kívánság, az elképzelés, maga a „válasz” születik meg az emberben felmerülő kérdésre, és annak igazolását és megerősítését keresi, várja. Ez a történet éppen azt mutatja meg, hogy az Isten felelete sok esetben nem az ember által várt válasza. Az Ő tanácsa, hogy ne csak kérdezzük Őt, különösen azután, hogy nehéz helyzetbe kerültünk, hanem mindenkor legyünk készek kérdéseink után elfogadni és engedelmeskedni feleletének, emlékeztvén ígéretére: „veletek vagyok, megszabadítalak és megmentelek benneteket!” (11b.v.).